
Hoe groot wordt de breedpootkrab? -

G. Rappé.

Inleiding

De breedpootkrab, *Portumnus latipes* (Pennant, 1777), is een kleine soort, behorende tot de familie van de zwemkrabben, Portunidae. Het rugschild (carapax) is omgekeerd eirond, licht roodbruin (bij levende ex.) met dikwijls vele ronde blekere vlekjes. Het laatste paar poten is sterk afgeplat, waaraan de krab haar naam te danken heeft. Dit is een handige aanpassing aan het zwemmen. De breedpootkrab brengt een groot deel van haar tijd ingegraven in het zand door. Ze komt voor van de Duitse Bocht en Schotland tot Marokko, met inbegrip van de Middellandse Zee en de Zwarte Zee (Christiansen, 1969).

Bij ons wordt ze wel eens door garnalenvissers gevangen (hoe dikwijls en in welke aantallen is ons niet bekend) en, vooral aan de westkust, op het strand gevonden. Voor meer gedetailleerde gegevens over het voorkomen langs onze kust en die van Nederland raadplege men Adema & Rappé (1981).

Literatuur

Onlangs kwam een nieuw krabbenboek (Ingle, 1980), op de markt. Dit werk behandelt de krabben in een wijd gebied rond de Britse eilanden, tussen 48°30'N en 65°N resp. 20°W en 5°E. Daar valt de zuidelijke Noordzee mooi in. Ingle (1980) geeft o.a. bij elke soort ook de carapaxlengte van het kleinste waargenomen eierdragend (ovigeer) wijfje en van het grootste exemplaar, mannetje of wijfje, uit het besproken gebied. Bij de breedpootkrab zijn die maten resp. 19.2 en 20 mm. Omdat we zelf wel eens een breedpootkrabbenschildje maten en dit niet zelden groter dan 20 mm was, zochten we hieromtrent één en ander op.

Bouvier (1940) vermeldt voor de lengte van het rugschild 20,5 mm en voor de breedte 19,5 mm.

Christiansen (1969) geeft de afmetingen van een mannetje: lengte 21,5 mm, breedte 22 mm.

el 1	geslacht	L	B	L.100/B	datum	herkomst
?		10.0	10.0	100.0	07/11/76	Haist
♂		11.6	12.0	96.7	28/03/77	De Panne
Q		14.8	14.2	104.2	05/75	zee
?		15.0	14.9	100.7	04/12/76	Oostduinkerke
Q		16.15	16.05	100.6	05/75	zee
Q		16.25	16.25	100.0	05/75	zee
Q		16.7	16.5	101.2	05/75	zee
Q		16.85	16.5	102.1	05/75	zee
?		17.1	16.45	103.9	05/75	zee
Q		17.8	17.7	102.3	02/06/79	Koksijde
Q		17.9	17.8	100.6	05/75	zee
Q		18.2	17.9	101.7	29/12/76	De Panne
?		18.3	18.1	101.1	28/02/76	De Panne
?		18.6	18.2	102.2	24/05/81	De Panne
Q		18.7	18.2	102.7	08/05/81	Koksijde
Q		18.85	18.5	101.9	22/10/80	Oostduinkerke
Q		19.0	18.35	103.5	05/75	zee
Q		19.0	19.1	99.5	11/04/81	Koksijde
Q		19.2	19.4	99.0	08/05/81	Koksijde
?		19.4	19.1	101.6	29/12/76	De Panne
?		--	19.1	--	06/03/77	Nieuwpoort
Q		19.6	19.6	100.0	?	Museum RUG
Q		19.75	19.75	100.0	24/04/80	Oostende
Q		19.8	19.3	102.6	21/02/77	De Panne
Q		19.9	19.6	101.5	13/02/77	Koksijde
Q		19.9	20.3	98.0	09/05/81	Koksijde
Q		+20.0	19.6	+102.0	28/02/76	De Panne
Q		20.1	19.3	104.1	?	Museum RUG
Q		20.2	20.15	100.2	15/05/80	Middelkerke
Q		20.3	19.7	101.5	02/06/79	Koksijde
Q		20.3	20.2	100.5	11/04/81	Koksijde
Q		20.3	20.3	100.0	12/04/81	Oostende
Q		20.3	20.4	99.5	08/05/81	Koksijde
Q		20.7	20.2	102.5	29/12/76	De Panne
Q		21.0	21.2	99.1	08/05/81	Koksijde
?		21.1	21.3	99.1	?	Museum RUG
?		--	21.35	--	21/02/77	De Panne
?		21.1	21.4	98.6	08/05/81	Koksijde
?		21.5	21.7	99.1	11/04/81	Zeebrugge
Q		21.7	22.3	97.3	24/03/79	Koksijde
Q		22.5	22.0	102.3	06/01/80	Koksijde
Q		22.7	22.1	102.7	04/12/76	Oostduinkerke
Q		22.7	22.0	103.2	21/02/77	De Panne
?		22.75	22.6	100.7	01/03/76	De Panne
?		22.8	21.8	104.6	01/03/76	De Panne
Q		23.7	23.9	99.2	08/05/81	Koksijde
Q		23.8	23.9	99.6	08/05/81	Koksijde
?		23.9	23.0	103.9	19/01/81	Oostende
Q		24.0	24.0	100.0	+01/01/81	De Panne
?		--	+24.0	--	28/07/78	Wenduine
Q		24.2	24.15	100.2	22/10/80	Oostduinkerke
Q		25.0	25.2	99.2	08/05/81	Koksijde
?		25.0	25.3	98.8	31/10/76	Koksijde
Q		25.2	25.1	100.4	24/05/81	De Panne
Q		25.6	25.9	98.8	24/05/81	De Panne
?		26.9	26.6	101.1	12/11/76	Nieuwpoort
Q		27.1	27.2	99.6	23/12/78	Koksijde
Q		27.1	27.3	99.3	04/12/76	Oostduinkerke
Q		27.3	26.7	102.2	22/04/79	Koksijde
Q		27.3	27.3	100.0	11/04/81	De Panne
Q		27.7	27.3	101.5	06/01/80	Koksijde

Holthuis & Heerebout (1976) tenslotte stellen algemeen 20-25mm als rugschildbreedte maar zeggen meteen in hun inleiding dat aan de opgegeven maten niet te veel waarde moet worden gehecht.

Een eerste feit dat in de literatuur opvalt is dat de ene keer lengte, de andere keer breedte en weer een andere keer beide maten worden gebruikt, zodat vergelijking tussen verschillende bronnen soms onmogelijk is. Dat een eenvormige ^{maat} voor krabbenschilden blijkbaar niet bestaat is waarschijnlijk te wijten aan het feit dat veel soorten breder (de opvallendste maat) zijn dan lang (de courantste maat) en/of in de lengterichting dikwijls stekels voorkomen die het bepalen van een maat bemoeilijken (Tellen stekels mee? Zo wel, dan blijken ze afgebroken te zijn; zo niet, welke referentie moet je dan hanteren?). Stekels in breedterichting kunnen echter ook voorkomen, zodat het enige heil eigenlijk ligt in het gebruiken van beide maten.

Eigen gegevens

In tabel 1 zijn de mij gekende afmetingen (in mm) van Belgische breedpootkrabben opgenomen, gerangschikt naar stijgende lengte. De maten werden door slechts twee mensen genomen (Konjev Desender en schrijver), waarbij de aantallen ongeveer gelijk waren en mogelijke individuele verschillen in meetresultaten dus in praktijk te verwaarlozen.

Wanneer het geslacht niet is ingevuld wil dit zeggen dat het niet werd nagezien (zelden) of dat de gegevens afkomstig zijn van losse aangespoelde schilden. De meeste gevallen betreffen trouwens strandvondsten (gemeente vermeld); de vangsten in zee gebeurden tussen Bredene en Westende, door een garnaalvisser.

Dit materiaal heeft betrekking op 21 ♂♂, 23 ♀♀ en 17 van ongekend geslacht. Een verdeling in lengteklassen, waarbij de cijfers uit de literatuur min of meer als klassegrenzen dienen, ziet er als volgt uit:

tabel 2	≤15]15-20]]20-25]	>25	n(aantal)
♂	1	3	13	4	21
♀	1	14	5	3	23
?	2	6	8	1	17
totaal	4	23	26	8	61
%	6,6	37,7	42,6	13,1	100

Opvallend is dat het merendeel van ons materiaal (43 ex. of 55,7%) groter is dan het maximum bij Ingle (1980) en 8 ex. (13,1%) zelfs groter dan de hoogste waarde uit de literatuur. Meer dan de helft van de mannetjes zitten in één klasse, die hoger ligt dan de sterkste klasse bij de vrouwtjes, die eveneens meer dan de helft van de exemplaren van dit geslacht bevat. In onderstaande tabel wordt dieper ingegaan op de verhouding van de lengte- en de breedtemaat. De twee kleinste exemplaren (L: 10.0 en 11.6 mm) en de exemplaren waarvan slechts één maat gekend is (B: 19.1, 21.4 en + 24 mm) laten we buiten beschouwing.

tabel 3	n	\bar{L}	\bar{B}	$\bar{L} \cdot 100 / \bar{B}$	L>B	L=B	L<B
♂	20	22.5	22.3	101.1	13	3	4
♀	23	20.0	19.9	100.3	11	3	9
?	13	21.0	20.7	101.4	10	-	3
totaal	56	21.1	20.9	100.8	34	6	16

Zonder onderstaande beweringen met grote stelligheid te verdedigen -daarvoor is het uitgangsmateriaal te gering in aantal- willen we toch enkele lijnen aangeven die we in de cijfers menen te herkennen.

- Breedpootkrabben zijn ongeveer even lang als breed, met een duidelijke tendens tot 'langer dan breed' bij de mannetjes.
- Mannetjes zijn groter, hoewel de maximum waargenomen grootte voor beide geslachten gelijk is.

Benieuwd hoe de afbeeldingen bij Christiansen (1969) en Ingle (1980) zich verhouden t.o.v. onze gegevens hebben we deze ook eens opgemeten. De fout van een dergelijke indirecte werkwijze werd gedeeltelijk opgevangen door het feit dat de figuren groter zijn dan de natuur. De onderstaande maten zijn omgerekend naar ware grootte.

	L	B	L.100/B	Herkomst
♂	26.0	25.6	102.9	Mediterranean-Ingle(1980)Plate 13b
♀	17.0	17.6	96.6	Bristol Channel-Ingle(1980)Fig.45
♀	22.0	22.4	98.3	Mediterranean-Christiansen(1969) Fig.19

Deze gegevens bevestigen de lijnen waargenomen in het Belgisch materiaal.

Slot

Dit verhaal heeft eigenlijk slechts één ondubbeltzinnig iets aangetoond: dat de maximummaat van de breedpootkrab in het door Ingle (1980) behandelde gebied niet ligt bij 20 mm maar 40% hoger! Voor de rest roept het alleen vragen op. In hoeverre verschaffen gegevens afgeleid van strandvondsten een objectief beeld? Er kunnen heel wat verborgen factoren in het spel zijn, vb. de opmerkzaamheid van de strandwandelaar (die misschien stelselmatig de kleine schildjes voorbijloopt). Vangsten uit zee, rechtstreeks uit het biotoop dus, kunnen geschikter zijn om conclusies te trekken. De gemiddelde grootte van de behandelde breedpoten uit zee ligt lager dan die van strandvondsten. Is dit werkelijk zo (in de vangsten zaten geen mannetjes die het gemiddelde misschien zouden optrekken)? En als inderdaad de aangespoelde exemplaren groter zijn, wat is daar dan de oorzaak van? Misschien zijn de strandvondsten voornamelijk exemplaren die een natuurlijke dood (vb. ouderdom) zijn gestorven? Zijn mannetjes werkelijk groter en relatief langer

dan vrouwtjes? Is de verhouding lengte-breedte constant bij het individu of verandert deze met de leeftijd? Heeft het tijdstip van de vondst een invloed op de gemeten waarde, m.a.w. wat is het seizoenaal groeipatroon van de soort? Hoe oud wordt de breedpootkrab, m.a.w. hoeveel leeftijdsklassen zitten in het cijfermateriaal verborgen? Allemaal problemen die slechts kunnen opgelost worden door 'domweg' te blijven gegevens verzamelen, in dit geval over de grootte van krabbenschil-den. Dikwijls komen er verrassende dingen uit. Zoals dit artikel, dat als uitgangspunt niet meer wilde zijn dan een erratum op een bewering in het krabbenboek van Ingle (1980).

Met beste dank aan Konjev Desender, Henri Rappé en Francis Kerckhof!

Literatuur

- Adema, H. & G. Rappé, 1981. Het raadsel van de breedpootkrab langs de lage landse kusten.
Het Zeepaard, 41(2): 45-51.
- Bouvier, E.L., 1940. Décapodes Marcheurs.
Faune de France, 37: 1-404.
- Christiansen, M.E., 1969. Marine Invertebrates of Scandinavia. No2. Crustacea Decapoda Brachyura. 143pp. Universitetsforlaget, Oslo.
- Holthuis, L.B. & G.R. Heerebout, 1976. De Nederlandse Decapoda (garnalen, kreeften en krabben).
Wet.Meded.K.N.N.V., 111: 1-56.
- Ingle, R.W., 1980. British Crabs. 222pp, British Museum (Natural History). Oxford
University Press, London.